

Мэкъуогъум и 12-р —
Урысыем и Маф

Адыгэ Республикаам щыпсэухэу
лытэнэгъэ зыфэтшыхэрээр!

Тичыпілэгъу льапілэхэр!

Кынчралыгъо мэфэклэм — Урысыем и Мафэ фэшл тышууфэгушо!

Тихэгъэгу щыпсэурэ пэпчь мы мэфэм мэхъянэшо реты. Урысыем кынчралыгъом итарихъэу лэшээгэбэх хурэм изичээзы ублалэ фэзэшигъэ мафэр щылэнэгъэм илъэнэкъуабэмэ зэхъокыныгъэ инэу афэхъухэрэм япхыгъэ щит.

Непэ Урысыем иэкономикэ хэхъоныгъэ ёшынымкэ, дунаим щиубытырэ чыпілэр нахь пытэнэмкэ амалышухэр егъээжьотыгъэнхэм пае зэкэмилофэу ашэрэм нахь хагъехъон, нахь загъечанын фае.

Адыгэ Республикаэр Урысыем изылахъэу зэрэшчытим тегъэспыхъагъэу хэгъэгүм лъэнэыкъо пстэумки хэхъоныгъэ ёшыным илахъышо хешъыхъэ, федерализмэ шыпкъэм ылъапсэ тетэу кынчралыгъом изыкыныгъэ гээптигъэнэмкэ ишуугъэ къеъяко.

Адыгэим щыпсэухэрэм Урысыем джыри нахь лъэш, нахь зэтэгээспыхъагъэ хууным пае зэкэ афэлъэкъщыр тапеки зэршээштим тицыхъэ тель.

Тичыпілэгъу льапілэхэр, тигу кынчдээдээ зэкэми ёшыуфэлъало псауныгъэ пытэ ёшуилэнэу, дунаир маамырэ, шум ёшущымыкъэу ёшупсэунэу! Зэкэми гэпсын лофэу зэдэгтээцаклэрээр ти Хэгъэгушху Урысыем Федерацием иштхуу нахь чыжъэу зэрэшччим фэорышлэнэу етэяулэ!

Адыгэ Республикаам и Лышъхъэу

ТХАКЛУЩЫНЭ Аслын

Адыгэ Республикаам и Кынчралыгъо Совет — Хасэм

и Тхаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

Адыгэ Республикаам и Лышъхъэу и Указ

Щытхууцэу «Адыгэ Республикаам изаслуженнэ артист» зыфилорэр афэгъэшьшэгъэнэхэмийн ехыллаг

Культурэмрэ искусствэмрэ ялахъышо зэрэжашъыхэрэм фэшл щытхууцэу «Адыгэ Республикаам изаслуженнэ артист» зыфилорэр афэгъэшьшэгъэнэу:

Джымэ Заремэ Кынчралыгъо ыпхъум — культурэмкэ кынчралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикаам и Лышъхъэу театрэу И. Ш. Цэим ыцлээ щитым» драмэмкэ иартист;

Жыдэ Аскербый Бислан ыкъом — культурэмкэ кынчралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикаам и Лышъхъэу театрэу И. Ш. Цэим ыцлээ щитым» драмэмкэ иартист.

Адыгэ Республикаам и Лышъхъэу

ТХАКЛУЩЫНЭ Аслын

к. Мыеекуапе,
мэкъуогъум и 9, 2016-рэ ильэс
N 74

Лъэпкъыр зэрыгушхорэ, шъхъэклафэ зыфишырэ тхэклошху

**Адыгэ лъэпкъым итхэклошхуу Мэцбашэл Исхъакъ
кызылхъугъэр ильэс 85-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхъыгъэ
мэфэклээхэй итхэхъэу АР-м и Кынчралыгъо филармоние
тыгъуасэ щыкъуагъэм цыфыбэ къеклоллагъ. Ахэм
ахэтэгъэх Адыгэ Республикаам и Лышъхъэу Тхъаклуущынэ
Аслын, Адыгэим иапэрэ Президентэу Джарымэ Аслын,
АР-м и Кынчралыгъо Совет-Хасэм и Тхаматэу Владимир
Нарожнэр, федеральнэ инспектор шъхъаэу Лышъуужуу
Адам, Кынчбэртэе-Бэлъкъарым, Абхъазым, Ингушетием,
Темир Осетием, Краснодар краим, Чечэнным, нэмэгдэх
чыпілэхэм къарыкыгъэ лыкю купхэр, республикэм
имуниципальнэ образованиехэм къарыкыгъэхэр,
нэмэгдэхэри.**

Цивилизацием хэхъоныгъэ ёшышишырэ зэхъанхэм ежь иакылкэ, ишэнкэ, ишлонгъоныгъэкэ чыпілэ гъэнэфагъэ ёшызыубытырэ цыфхэр тарихъэм хээтих. Ахэм афэдэ цыфхэм щылэнэгъэм мэхъянэшо зэрэшчирэлт ухажтэм кынчэлъягъо. Мы гүшүлэхэр зэкэ фэгъэхъыгъ Адыгэим, Кынчбэртэе-Бэлъкъарым, Кынчрэшэе-Шэрджэсийн янароднэ тхаклоу, СССР-м, РСФСР-м ыкчи Адыгэим якъералыгъо премиехэр кынчфагъэшьшагъэу, М. Шолоховым ыцлээ щит шүхъафтынэр кынчэрэтигъэ титхаклоу, сэнауцыгъэшо зыхэлт Мэцбашэл Исхъакъ.

АР-м и Лышъхъэу зэхахъэм пэублэ пасльэ кынчшишызэ, кынчзыхъуугъэ мафэр хэзгээнэфыкъыре И. Мэцбашэл фэгушуагъ.

Ильэс чыпъагъэхэм ятхаклохэм дахлоу, республикэм и Кынчралыгъо гимн итекст иавторзу зэрэшччимкэ И. Мэцбашэл Адыгэим итарихъ кынчэрэхэнэжьыщыр АР-м и Лышъхъэу кынчхигъэшчигъ. Тхэклошхом иусэхэм атхыхыгъ орэд чыпъагъэ зэрэраусыгъэм, ахэр цыфхэм агу зэрэрихъырэ кынчхигъэшчигъ. Ильэс чыпъагъэ хуугъэу Исхъакъ Адыгэим итхаклохэм яправление итхаматэу лоф ешлэ, сэнауцыгъэ зыхэлт ныбжыкъэхэм зыкынзэуахынымкэ ишуагъэ аргэгээх. Джащ фэдэу лъэпкъ ыкчи дин зэфэшхъафхэр зылэжкырэ цыфхэм азыфагу иль зэгүрьонгыгъэр пыэлтэгъэнэхэм илахъышо хэл. А пстэуми мэхъянэшо зэрэлт АР-м и Лышъхъэу кынчуагъ, тхаклоу «тхъауягъэпсэу» риуагъ.

Литературэм ылъэнэыкъоэ лъэгэлэ инхэм узэрэнэсигъэм имызакью, граждан обществэм иструктурхэм хэхъоныгъэхэр ашынхэм сидигуу упиль, аш пас цыфхэм шъхъэклафэ кынчфашы, уалытэ, — кынчуагъ Тхъаклуущынэ Аслын. — Адыгэ ыкчи Пышэ шъольырэм инароднэ депутатхэм я Советхэм ядепутатэу узышти, СССР-м и Ашхъэрэ Совет узыхэти, УФ-м и Общественне палатэ узышти Адыгэим щыпсэурэ цыфхэм щылэнэгъэхэр кынчбэртэгъуагъэх ыкчи кынчхигъэшчигъ. Обществэр зыгъэгумэйрэ лофыгъо шъхъаэхэр зэшохыгъэнхэм сидигуу унаэ тет. Улофшагъэ кынчралыгъом оссшу кынчшишыгъ, орденхэу «Лышъ

къхэм язэкъошныгъ», «Хэгъэгу ыпашхъэ гъэхъагъэу щырилэхэм апай» зыфилору я II-рэ я III-рэ ыкчи IV-рэ степеньхэр зилээр кынчфагъэшьшагъэх. 1991-рэ ильэсийн Социалистическая юфшэнэм и Лышъуужь зыфилору цэ льаплэр кынчуатынэу үкагъэлъэгъогъагъ. Ау Союзир зэрээхэзэгъэм кынчхэйкъиэ атын льаплэр кынчуатынэу хуугъэп. А щыкълафэх дэгъээжыгъэнэм джырэ ухажтэ үүж тит. Лышъэнэгъэ зыфесшырэ, Исхъакъ Шумафэ ыкъор, уюбилейкъэ джыри ээ сугу кынчдээлэу сиыфэгушо, псауныгъэ пытэу уилэнэу, джыри льэгэллаклохэм уанэсэнэу, уигупсэхэм ыкчи кынчпэблагъэхэм ялэгынэу куячээ кынчхилхъээ, гүхэлтэу уилэнэхэр зэклэ кынчбэрхунхэу пфесэло.

Тхэкло цэрылом творческэ гъогоу кынчкугъэм, итэхъагъэхэм, игупшысэхэм афэгъэхъыгъээ фильмэу телерадиокомпаниеу «Адыгэим» кынчхэхэзьшагъэм кынчэрэхъагъээр ягуалэу еллыгъэх.

Мэфэклээхэй итхэхъэу ыкыфэшүүгъагъэх Владимири Нарожнэр, Лышъуужь Адам, гүнэгү шъольырхэм къарыкыгъэ лышъаклохэр. Краснодар краим игубернатор унашую ёшыгъэм диштэу И. Мэцбашэл кынчшыхъугъээ чыпілэ ибист щыфагъэуцунэу агъэнэфагъ. Джащ фэдэу Кынчбэртэе-Бэлъкъар Республикаам и щитхуу тхылт кынчфагъэшьшагъ.

Республикэм иартист цэрылохэр, муниципальнэ образование зэфэшхъафхэм къарыкыгъэ кынчэрэхъафхэм И. Мэцбашэл иусэхэм, итхыгъэхэм ашыц пычыгъохэм кынчжагъэх. Тиан-самблэ цэрылохэр «Налмэсийм» ыкчи «Исламыем» иартистхэр кынчшуагъэх, ордхэр кынчуагъэх.

УФ-м и Федеральнэ Зэлукъэ, Урысыем и Кынчралыгъо думэ идепутатхэр, УФ-м и Президент иполномочнэ тхаклоу Кынчблэ федеральнэ шъольырэм щылээ Владимир Устиновыр, субъект зэфэшхъафхэм япашхэр, СНГ-м итхаклохэм я Союз идунэе сообществэ, йэлкыбым щыпсэурэ адыгэ диаспорэ, Кынчблэ ыкчи Адыгэим юбщественне организацехэр, нэмэгдэхэри кынчээрэфэгушохэрээр зэрэхтэгъэ телеграммэхэр Мэцбашэл Исхъакъ кынчхилгъэх.

Мынж фэдизэу кынчеклохъагъэ, итвorchestvэ уасэ кынчфэшьшагъэ цыфпстэуми зэрафэрэзэр Мэцбашэл Исхъакъ кынчуагъ. Тапеки льэлэй, амалэу илэр кынчфагъэфедээзэ ильэпкъ зэрэфэлжээшчигъ. Мэфэклээхэй итхэхъагъэм фэгъэхъыгъэ игъэлкотыгъэ тхыгъэ тигъээзет кынчхиутыщ.

**ТХАКЛУОХЬО
Адам.**

Агъашуагъэх

Урысыем и Мафэ ипэгъокіе лъэныкъо зэфэшхъафхэм юф ачызышэхэрэм ашыщхэм тигъуасэ афэгушуагъэх. Мыш фэгъэхыгъэ зэхахъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм зэхищагъэм цыфыбэ къыцызэрэугъоигъ.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр къээрэугоигъэхэм мэфеки мафэу къэблагъэрэмкэ къафэгушуагъ.

— Зиофшэн чанэу, зери-фэшуашэу зыгъэцаклехэрэр ары непэ къыхэдьтэшыгъэхэр. Шыгу етыгъэу шыуиреспублике.

шүуикъэралыгъо шьуазэрэфэлажъэрэм иштуагъэкэ мыш фэдэ тын лъаплэхэр къэжкулэжыгъэх. Тапэкли лъэныкъо зэфэшхъафхэмкэ гъэхэгъэшүхэр шьушынхэу сышуфэлъло, — къытуагъ Адыгейим и Парламент и Тхъаматэ.

АР-м мэзхэмкэ и Гээйорышилпэ инженерэр, мэз хызыз

Мыекъуапэ — Урысыем игимн, Москва — Адыгейим игимн къашаошт

Мэкъуогъум и 12-м Урысыем и Мафэ ехъулэу Мыекъуапэ щыкъошт митинг-концертным ылуж-лофтхабзэу «Гимн России поет весь Майкоп» зыфиорэр щыцэшт. А мэфэ дэдэм Москва С. В. Рахманиновым ыцэлкэ щыт концерт залэу дэтым Адыгейим игимн къашаошт. Адыгэ Республикэм культурэмкэ и Министерствэ къызэрэштагъэмкэ, Урысыем и Мафэ ихэгээрэунфыкын епхыгъэ концертшкоу «Симфония гимнов» зыфиорэм тегъэпсхыагъэу ар къошт. Гимнны игуущиэхэр — Мэшбэшэ Исхъакь, орэдышшор — Тхъабысымэ Умар зытхыгъэхэр, зэзыдээкыгъээр Ю. Крючковыр ары.

Урысыем цыф лъэпкыбыэ щэпсэу, аш хэхэ шьольтыр 85-рэ: республикэхэр, крайхэр, хэхухэр, федеральнэ мэхъанэ зиэл къалэхэр, автомон округхэр ыкы автоном хэхухэр. Хэхэгум ишьольтыр пэпчэ орэдым епхыгъэ нэшэнэ гъэнэфагъэхэр илэх. Музикальнэ культуурэм гимнхэм чыгэлэх гъэнэфагъэ щаубыты. Хэхэгум ибыракъэр игербрэ ятусэу гимнхэри официальнэ тамигъэу алъытэх. Уахтэм ифэмэ-бжымэ ахэр тегъэпсхыагъэх ыкы лъэпкын эшсанэ яэу щыт.

мэтым иветеранхэм я Совет итхаматэу Болэкъо Аспланчэрье, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм епхыгъэу юф зышиэхэр Галина Заздравновам, Инна Казиновам, Татьяна Коневам, Нэшъульэшэ Индиэрэ, Рогач Гоар, Хүүшт Раэзт, муниципальнэ гъэпсыкэ зиэ «Теуцж районым» инароднэ депутатхэм я Совет итхаматэу Гчыхалыкъо Аюбэ, АР-м ипрокурор игудзэу, отставкэм щылэ Шыбзыху Махмудэ, Адыгэ къэралыгъо университетим икафедре ипрофессорэу, тарих шэнэгъэхэмкэ докторэу Шыкъултыр Батырбый щытху тамыгъэу «Хабзэр. Пшээрлытыр. Намысыр» зыфиорэр афагъэшьшошагъ.

Джащ фэдэ АР-м и Парламент иштиху тхылхэр аратыгъэх АР-м и Лъэпкэ театрэ иартистхэу Нэхэе Адам, Ахъмэт Артур, Нэхэе Мэрджанэт, Адыгейим псэольэшынхэмкэ, транспортынхэмкэ, псэуплэ-коммуналынхыкы гъогу хызметхэмкэ и Министерствэ иотдел испециалист-эксперт шхъялаэу Бжъэмыхо Азэмэт, общественнаэ движение «Адыгэ Хасэ — Черкес Парламент» зыфиорэм игъэцэлкээко комитет хэтэу Бэгьюшэ Адам, нэмыхэм.

**ГЬОНЭЖЫКЬО
Сэтэнай.**

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъу

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзын зышиэштыр гъэнэфэгъэным ихыилагъ

Адыгэ Республикэм и Конституции ия 70-рэ статья ия 4-рэ пункт иподунктэу «н»-м, Адыгэ Республикэм и Законэу 2005-рэ ильэсүм шышхьэлүм и 4-м аштагъэу N 351-р зытэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзын ихыилагъ» зыфиорэм ия 5-рэ статья адиштэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм **унашъо ешы:**

1. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзын 2016-рэ ильэсүм юныгъом и 18-м ёшынэу гъэнэфэгъэнэу.
2. Заштэрэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом куачлэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

къ. Мыекъуапэ,
мэкъуогъум и 9, 2016-рэ ильэс
N 1522

Щынэгъо зефэным ебэных

Гъогурыкыонир щынэгъончэнымкэ Къэралыгъо автоинспекцием и Гээйорышаплэу Адыгэ Республикэм щылэм мэкъуогъум и 9-м пресс-конференции щыкъуагъ. Щынэгъо зефэным фэгъэхыгъэ унашъом куачлэ илэ зэрэхъугъэр журналистхэм къафалотагъ.

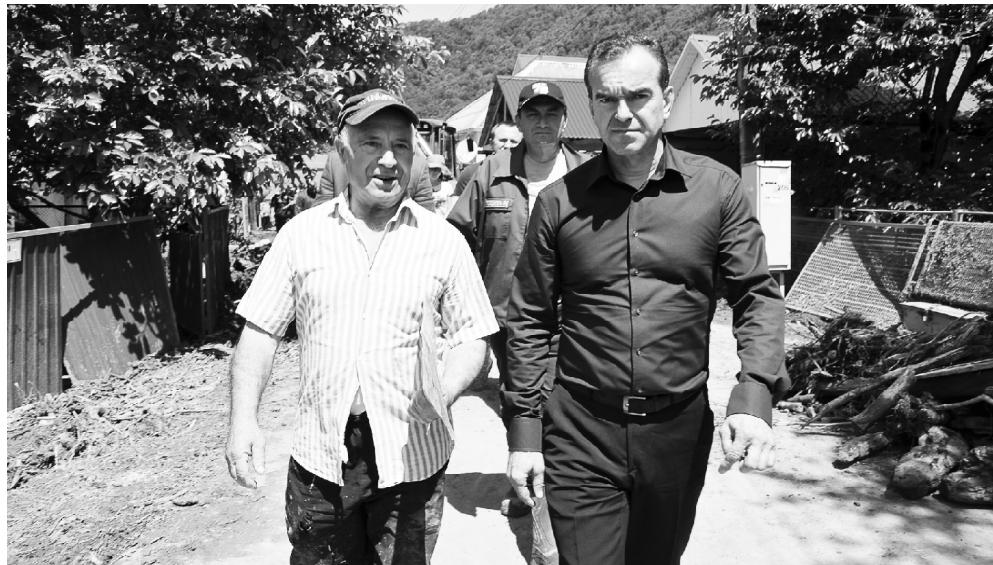
Юфхъабзэм хэлэжьагъэх Адыгейим икъэралыгъо автоинспектор шхъялаэу Александр Курпас, ГИБДД-м иотдел ишашу Алексей Чмыревыр, хэгээгүү клоц иофхэмкэ Министерствэм ипресс-къулыкъу ишашу Гъомлэшк Байзэт.

Полковникэу Александр Курпас ипэублэ гүшүлэ къызэрэшхигъэшыгъэмкэ, мы унашъом иштэн игъо шылыкъэ къэсигъяагъ. Статистикэм узыхалльэкэ, гъогурыкыоним ишашхъэхэр бэрэ зэрэукохэрэм ылпкъ къикъеу лажэ зимиэ цыфыбэ авариехэм ахэклиадэ. Непэ къаэтыгъэ иофхъигъор анахэу водителэх ныбжыхыкээр ары зыгъэхэхыгъэхэр. Сыда пломэ ящэнэрэ хуульз-шагъээ пэлчээ зилажээр зыныбжэ ильэс 18 — 30-хэр ары.

Гүшүлэл лъигъэклотагъ Алексей Чмыревым ыкы «Щынэгъо зефэным» къыхиубытэрэ зекулагъэхэм, аш фэдэ чыгылэ имспекторхэр зэрээзкоштхэ шыкъкэхэм ар игъэклотагъэу къатегушигъяагъ. «Щынэгъо зефэным» халытагъэхэр: транспорт амалхэу зэхэтхэу клохэрэм ашыщ зэрыкъорэ лъэнхыкъор зэблхуныр э зиклэгүр блимыгъэхын, уалэ ит автомобилым ылж узэрритын фаем ичыжьагъэ (дистанци) ыуукъонир, имышыгъяагъэу тормозым утеункэнэыр, къыдэхырэ транспортын пэрыхуу фэххуныр, нэмыхэм.

«Шъэф» шыкъкэ тетэу джыгъяагъэзагъ. Хабзэ зэрэхъугъэу, гъэмэфэ зыгъэлэсэфыгъор къизежээкэ, къелэцыкъуухэр зэхэугъоягъэхэу транспорткэ бэрэ зэрэшэх. Аш епхыгъэу къежээгъэ шэлхъаклэхэр зэрэгэлээшыгъэхэр зещэнэм фэгъэзэгэ ведомствэхэм ящаэхэм аралонхэу Къэралыгъо автоинспекцием иофшиэхэм журналистхэм захыфагъэзагъ.

Журналистхэр зыгъэгумэйнээрэ улчэхэр къатыгъэх, джэуапхэри агъотижьагъэх. **ІШЬЫНЭ Сусан.**

Тхъагъапшъэ къагъэкъэбзэжьыгъ

Мыхъо-мышыагъэу псым къихъигъехэр

Псышопэ районым ит Кировскэ районым ощхым щигъэхъагъэр Краснодар краим игубернаторэу Вениамин Кондратьевым ышхъэкіэ зэригъэлъэгъугъ, цыфхэм Иэпилэгъу къафхъунэу къигъэгугъагъэр.

Шапсыгъэ чылэхэу ощхым псыр зыщхъушаагъэхэм ашыщэу нахь мыхъо-мышлабэ зыщхъугъэр Тхъагъапшъэ ары. Мыш сыхатищ-плыкіэ мэзреным къецихын фее шалхъэм фэдиз ощх къыщещыгъ. Чэцхъгъэ, цыфхэр яунхэм къаракынхэу амал ялагъэп. Электроэнергие къызэрыклоэр ли-нихээр фыкъохи, цыфхэм нэфынэ ямыгъу къенгъагъэх. Ощхышхом ымакъэ зэрээхахырэм нэмькіэу, дунаим щихъурэр алъегъущтыгъэ.

Чэцхъыкъом мыжъуи, яти, пси, чыгъ льапсэхъэр зэхэльхэу шлоир къушхъэм къехи чылэ клоцым, зэхинтээ, пхырыкыгъ. Нэф къызэшьыр ары шхъухъешьагъэу псым къызыдихъгъэхэр зыфэдэхэр цыфхэм зальэгъугъэр. Псыр чылэм метрэрэ ныкъорэ икуугъеудэкыгъ, аш ильэужхэр унэ дэпкхэм къатенагъэх.

Пчэдйжым чылэдэсхэм пси электричестви ялагъагъэр. Шагухэмрэ унэ чэгъхэмрэ къу-

шхъем къырихъыхыгъэ псынжь утгэрэхъыр адиыгъ. Псышом чэухэр зыдихъыгъэх. Цыфхэм ямашинхээр зэлтигъэзагъэх, зэхиуфэнагъэх.

Сотовэ зэлхыкіэм юф зэришэрэм ишүагъэ къекуагъ. МЧС-м иофишлэхэм макъэ арагъэли, псынкэу чылэм къэсигъэх. Ау ахэр район гупчэм къикыре гьогумкэ къидэхашуугъэхэп, сыда пломэ чылпіэ заулэмэ мыжъо-етэ зэхэльэу бгым къехыгъэу ательным автотранспортыр къыхэ-къышунэу щытыгъэп. Иэпилэгъур Лыгъотх къикыре къушхъэ гьогужъэу километрэ 14 зикхъагъэмкэ къекуагъ. МЧС-м иофишлэхэри, техники, Иэпилэгъу къафхъунхэу къежьэгъэ цыфхери псыуплэм къызэрэсигъэхэр а гьогур ары. Псы къабзэу зэшьоштхэр, гьомылапхъэхэр ахэм къацэлтыкъуагъэх. Псым зэрарышо къызифхыгъэ нэбгырэ 70-рэ фэдиз вертолеткэ чылэм да-шыгъ.

Зэкіеми апэу псым мыхъо-мышлэу къызыдихъыгъэхэм ядэгъэзижын лынгэлэшт къэлэ штабыр зэхажэгъагъ. Нэужым къуаджэм къыдэхъагъэхэм ашыщыгъэх къэгъэнэжъекло отрядхэр, къалэм икъулыкъу зэфэшхъяфхэм яофишлэхэу гьогухэм ыкы щагухэм адэуцогъэ сэе-шэхъэ зэхэльхэр адээзүүкъэбзыхынхэу къекуагъэхэр.

Гьогушлхэм зы мафкіэ Тхъагъапшъэ, Марыно, Татьяновкэм ыкы Алексеевкэм адэкырэ гьогур агъэкъэбзэжъи, асфальт гьогумкэ чылэхэм уадэхашуу хъужыгъагъэ. Чэчи мафи зэпамыгъэо юф ашлагъ, джыри яофишлэн лягъэхъуатэ. Гъубдж мафэм изакью сэе зэхэчынхагъэу кубометрэ 650-рэ ыкы пкъэу-чэу-чыг зэхэльхэу кубометрэ 820-рэ дашыгъ. Джыри гьогушлхэм етэ-шэхъо-сэе зэхэльэу тонн мин 25-рэ яланхын щытыгъ.

Иэпилэгъу къафхъунэу къафхъуагъэр бэ. Нэбгырэ 500 фэдизмэ чыгъ льапсэхъэр, чэухэр зэхэкыкъягъэхэр, гьогухэм ашызэтэрихъэгъэ шлойхэр зэхахыжых. Техникэ зэфэшхъяфхэм 200 фэдиз агъэфедэ. Гъэцэкъэжъекло бригадэхэм псым ыкы элекроэнергием якъекуалпэхэр агъэтэрэзыхых. Шъачэ ивице-мэрэу

Кірмит Мухьдинэ зипэшэ къэлэ штабым мы мафхэм Тхъагъапшъэ юф щешэ. Джаш фэдэу цыфхэм псым зэрарэу къафхыгъээр зыфэдизир комиссие шхъяфхэм хэтхэм агъунэфы. Унагъохэр къакхъуахъ, псэуальхэр, хатэхэр, къакхъуархэр зыфэдэхэр атхых.

Краснодар краим игубернаторэу Вениамин Кондратьевэр вертолеткэ къэбэби, гумэкыгъо къызфыкъокыгъэ псыуплэхэр къылпэхъягъэх, специалистхэм адэгүчийгъ, псым цыфхэм зэрарэу къафхыгъээр зыфэдизир пшорыгъэшьэу зэригъэшьагъэ. Аш икъэкъогъум төфэу цыфхэм яунхэр къагъэнэфыжыгъэхагъэх, псыр икъоу къацэлхъэштыгъ, ящицэгъэ шхыныгъохэр тучанхэм атэлтыгъэх.

Псэуплэхэу Марыно ыкы Татьяновкэр зыпкэ игъэуцожынхэм джыри юф дашэ. Тхъагъапшъэ изакью сэе кубометрэ 1400-рэ ыкы пхъэж кубометрэ 2000 къыдашыгъах.

В. Кондратьевыр цыфхэм алыгъагъ, яунхэм арыхъагъ, псыуплэ 70-м щышэу 10-рэ зэрэфыкъуагъэр ыльэгъуагъ. Гъэшэгъоныр къуаджэм дэт мэшит закъом псыр зэрэкъемыуагъэр ары, къуухъэзэ, блэчыгъ. Ильэси 100-м ехъуагъэу щит тхъэлэлэуплэр мыфыкъоу къы-

зэтенагъ. Бэмэ ар нэкімээ мазэр зэрэкіорэм рапхыгъ. Краим игубернатори аш игуу къышыгъ:

— Тхъашошхъуныгъэм льепсэхшо ил. Ар зыдэшыиэм шури, гукэгъури, зэгурыоныгъэри щылэх, — кыыуагъ аш.

Губернаторыр чылпіэ администрациер зычэйт унэм, аш хэтхэ почтэм икъутамэ, фельдшерскэ-акушерскэ пунктым ачлэхагъ. Чылэу тоу гошыгъэр зээзүхырэ льэмиджэу псым тырихыгъэм елпэгыгъ, шэгъэн фаехэмкэ унашьохэр ышыгъэх.

— Псэуплэхэм къадэхъухыгъэр сшхъэкэ спъэгъунэу, чылпіэ зэжку ифагъэхэм лэпилэгъу сафэхъунхэу ары мыш сывкыызкіэкыуагъэр, — кыыуагъ аш. — Псыхъохэм ачлэр, псыр къызэтемыуцуу зэрэдэхынэу, укъэбзыгъэнхэ фае, ар зыпшэе илпээр тыхъэзүүцхъэрэ дунаир къэххумэгъэнхэмкэ Министерствэр ары. Шъольырхэм ящахэм аш фэдэ юфхэр агъэцэкіэнхэмкэ фитынгъээ къытатынэу тафэтхагъ, ау юфыгъор джыри гъэцэлхэгъэ хъуплээ. Тхылыплэм тетхэгъэ закъом тыхымылъэ юфыгъохэр зэшшотхъэзэ тшымэ нахышылу.

Муниципалитетым аш фэдэ юфхэм ягъэцэлэн ежь-ежырэе ригъэжьенэу къыриуагъ.

Тхъагъапши, нэмькыл псыуплэхэм адэсхэм зыкъашэжъы, цыфхэр псыкъиушхом зэрэхэмькюдагъэхэм щэгушшукъых. Псыхъоу Псезуапсэ (Псэзуасэ) бэрэ къыдэхэе къыхэкыгъ, ау тызхэт ильэсүм, йоныгъом и 4-м, аш ыгъэхъагъэр зэбгээпшэн щымылэу нахышхэм къало.

Псыр къауи, шхъашыкъыгъ, цыфхэр зэкъоуцаагъэхъу яунхэхэри ячыли, зэдэлэхжээзэ, агъэцэбзэжых. Узэктомэ — ульэш, пфызэшшомыкъыни щылэп.

НЫБЭ Анзор.

СЭМЭРКЪЭУМ, ЛАКЪЫРДЫМ ЯКЪОГЪУП

ХъакIэр зыфэягъэр

Лыр къоджэ гүнэгъум бэу хэль, мидрэм винэуасэу дэсүм дэжь тамин «С» бэу хэль, хъакIакло къуагъэ. Беша-гъети зызэрэмьтэгъупхээр, лъешэу къыфэчэфэу бысымыр къыпэгъо-къыгъ, ау игукъани къы-фидзыгъ:

— Дэеу укъитефагъ, сишьуз исэп, сид фэдэшхэн шыгын унэм ильэп. Арышь, сихъакI, щыIэм зөгжээзэгъ:

ХэтэрыкI зэфэшхъафхэр улкэтаатэхэу лагъэ горэм изэу бысымыр хъакIем къыфытыригъуагъ:

— Мыш витамин «Р» бэу хэль, мидрэм витамин «Д» бэу хэль...

ХъакIем ащ нахь фэшигъэхъуным пae, шуагъэу ахэлхъэр къытощтыгъэх:

— Адэ витамин «Л»-р тайд щыла?

джынэудж щилэгъугъэу, альапэхэр акыбкIэ зэрэшгъэхэр мыхъумэ, джынэхэр цыфхэм афэдэ-къабзэхэр. НэмыхI горэм тхъэльянэ ышыщтыгъ псыхъогуашэр псыгу та-къэм тесэу ышхъац къихъэ ыжъеу ылтэгъугъэу. Аши ытощтыгъэр псыхъогуашэр цыф бзыльфыгъэхэм афэдэкъабзуу, зэ-рафэмидэ закъор лъакъо-хэм ачылIэкI пцэжъье-хэм акIэ фэдэ зэрилэр аарэу...

Шъэожъыер ядэу-ядэу, лъижъхэм къаюхэрэр шоделагъэу ахыуагъ:

— Сэ слъэтугъэм нахь гъэштэгъон ылтэгъугъэ шүхтээт.

Лъижъхэр шъэожъыем къезэрэгъеплъигъэх. Къе-упчыгъэх:

— Адэ витамин «Л»-р тайд щыла?

— Сид ащ фэдизэу гъэшэгъонэу пльэгъугъэр?

— Четыур къэгушыла-гъэу зэхэсхъыгъэ.

Зэхахыгъэр агъашлагъо-лъижъхэр зэплъижъыгъэх.

— Ар гъэштэгъон дэд, сид къыуагъэр? — къеупчыгъэх.

Шъэожъыеми джэуал аритижъыгъ:

— Сыда чэтыум къы-лонэу ышIэрэр, «мяу» ыуагъ:

— Пшхъэ къышуекI узымыгъесагъэм, шхъэ-убат, лъижъхэм пцы къыт-фэусэу. Iykl ытэмыгъэ-лъэгъо! — къитехъул-къагъэх.

— Шъо пцы шууусы-мэ хүүшт, ара?.. — Iу-дымыдзыэ шъэожъыер лъижъхэм къакIерыкы-жыгъ:

пхуу нахьыкIэ уауж итэу гъэпцагъэр? СышпIодэхэ дэдэу, апэрэ лъэгъу-гъом лъэшэу угу сиринхъыгъэу къысэплиагъ.

Тыдэ юэшэу къырило-жын къыгъотыгъ:

— Сэра узыгъэпца-гъэр, хуауми ора сиз-

тхъужыгъ:

— Гээлэгъэхэр нахь Iуш хъугъэх

Урамым ылъэныкокIэ лорэр? — къеупчыгъ адэлъижъыр.

— ИжъыкIэ адыгэмэ алоштыгъ бзыльфыгъэм иджэнакIэ икъихъафхэм фэдиз иделагъэу,

— джэуал къытижъыгъ лы-жъым. — Пльэгъугъэба

мы блэкIыгъэ бзыльфыгъэ ныбжыкIитур зэрэфэпа-гъэр? ЯкуытапIэ хъазырэу къынэсэу, акошо пца-н къычээшэу кIэпхын кла-кохэр ашыгъых.

— Тибзылъфыгъэхэр нахь Iуш хъугъэх.

— Сыда ар озыгъа-

Шхын пырац

— А нысэ, тучаным чэжжыныр къыригъэкъя-гъэп.

— Шхын пырацэ тиэп,

— къыриуагъ.

Нысэр тучаным кла-гъэ, ау зыфаэр тучантес-сым зэрериоштыр ымы-шIэу шонагъ.

Ипш Хъалалау ыцI, адигэ ны-сэхэм япш ыцI къаюу яшэнэп.

— Шхын пырацэ зы-килограмм къысфэшеч,

Чатиб, — риуагъ тучантесым.

Ылон ымышIэу тучантесир шуигъэнагъ. Бзы-лъфыгъэр зыфааем кIэуп-

сэжки, иофхэм ауж ихъагъ. Ay, анахь гъэшэгъонагъэр, не-пэ гупшигъэн мыхъыжым ыкIэ ымытупшэу зериыгъыгъэр ары — сида нэмыхIхэм афэдэу мы бзыльфыгъэм Iахыл-лы-щыхъэр фыуумытыгъэх, чылэ псау хъухэу? Сида нэбгыре зытшэшэу къыфыухъэгъягъэри цыкIу-цыкIоу зэбгыркIошы-жыгъга, ажылкIоу, мо-кынним хэт бзыльфыгъэм зы-горэ къызыкыкIэмыупчагъэр?

Еланэ ежь сымаджэм узымкIэ къин ельэгъоу, ылтэгъу-гъэу шытми, икъебзэ-льэбза-гъэ ылъэбжъэн-лэбжъанхэм-кIэ, ыблыгу зэрэгыгъкIэ, са-быим фэдэу, егъешагъо, фэ-раз джащ пае ыкIи зыфешыр къэшэгъяау фэгумэкIи. Ay врачыр сидаигъу «пкыыен», «лъэшын», «пътэн», «щэлэгъэ хэлтэн» зэрэфаэр ыгу къы-щыдэоежыгъэу, «E, Джам-булэт, Джамбулэт! Ори уцыф, мэхапIи уимыIэу пфэлонэп» зэрэложы. ИлофшIэгъухэу къы-зэххажхъэрэм захахъем, шхъэр эзэлъызыгъыгъэ гум-мэкIэри тэлкIи нахь щыгъу-шагъэх.

Марини тхъагъэпцI цыкIу-ба, къеупчыщт фэдэу зиши къычээлъади, нэкIэ къедэх-шагъ.

Хирургыр исымаджэ дэжь реанимацием зэкюм, мафэр ечэндым фигъэзэгъагъ.

Наркозын джыри къытуп-шыгъагъэп, ау чыылэ зэрэлэ-

Гъусэ

Рассказ

пэлкъ дах, зы хульфыгъэ гъэсэгъэ Iушэу дунаим къитехъагъ.

Ежь пшашьэри нэжъые-пэжъие занд, нэгуф, шхъац шуцI, Iаеп, Iаххэ озымыгъэ-шхъштхэм ашыщ. Арыти, ильэс 20-м ихэгъэ пшашьэм туйтагъэ хэльэу инаасыг ипчээ Iушынэу мурад ышыгъ.

Сымэджэцым хирургилемкI иотделение анахь лъапсэ зиэ, мэхъанэ зератырэмэ ашыщ. Иутым ибер хульфыгъ, шыпкъэ, зы бзыльфыгъэ хирург закъо гори ахэт (къашIэ о аш-лофэу Iаагъэр мы сэнэхъятыр ымьштэмэ мыхъунэу), ау лъигу зэрийр иофишэнкI къыгъэнэ-фагъэу алтытэштыгъ.

Маринэ медучилишым щеджэфкI бэрэ мы сымэдже-щым практикемкI къакIохэу къыхъэгъяхъ. Ежьир итеплээ фэмьдэу зыгу-зыкIоочI хаязырыти, дэгъу дэдэу ержэхэрэм ашымыгъягъэми, IэбкIэ-шыкIем ызI ekIoy еджапIэр къызэухъим, IофишлапIэкI хи-рургилем зыкIигъэзагъ. Сэмэр-къэур къебэкIеу ытощтыгъ: «Mou

сэ сишикIагъэм ыкIэ зэрэсэ-убытэу, унагъомкIэ — лъфэн-понымкIэ зызтээжъыгъщ». Чан дэдагъ, МэрэкIуае щыщхэр фурагъэджаагъэхэм фэдэхэу, гъэпсыкIэ-шыкIехэм зерафэ-лазэхэр аши къыгъэшыпкъэ-жыгъыгъ.

НепэрэмкIэ, къалмыкъщаир ыкIи щэлэмэ-хъалыжъохэр Джамбулэт къежэштыгъэх. Аш ыпекIэ сидаигъу игуапэу Iу-шоштагъэмэ, джы хирургыр зыфешыгъэри къыбгурымы-лонэу, ынэ зи къыуимыхъэу, ымьтэгъоу, аужырэм, гущыIеу ралорэри зэхимыхъэу, чыжъеу-чыжъеу зи гумэкI-гупшигъисэ го-рэм ар хэтигъ.

Маринэ аш гу лъитагъэу, къакIу, ытамэ ызI къытыри-льхъи, мэкIэ шъэф гъэшIу-бзэкIэ «сьюльээ, тыси шхэ, зыбгээпсэфын фае» къыри-луагъ. Iышхырэм IиэшIуагъи, икIэсэ дэдэ щэлэмэ-хъалыжъо-лагъэри гүээзэ ыдэрыгъэх, ау ыпекIэ фэдэу, ыгу зыкIыра-гъэтигъэп. Чан дэдагъ, зэрэшытэу зыфешыгъи-гумэкI-гупшигъисэ ом изытэтигъэдагъ. «Адэ цыфыр къызэхъэгъэ дунаим фэдэнба?» — зэриожыгъэ.

сабый Iуплээр илэу ар ынэгү зэрэкэлтигъ. «Зэ, зэ, моу ап-ре чэцьир терэки, къэрэнэхъэжъи», — ылоу гумэкIэу, чыл-пIэ изагъэштыгъэп. Бэрэ емьшьоштыгъэми, тууныр къышти, къогъупэм уцуу-гъэ. Жъоныгъо-кIэ мафэр, пшэшэе гъэгусалэу, пчэдэжъым щегъэжъагъэу пчагъэрэ зэблэхъу-гъэ — огоу, фабэу, тигъэу, жыгъэгъэу, ощхэу, пчыкIу, шыблэу — джыри нахь къызэуухъягъи-гумэкIэу ыла-шхъээ итгэгъ. Мафэри сымаджэм ишыкIэ-гъэпсыкIэ зыро-рэштэу хирургым гупшигъисэ ом изытэтигъэдагъ. «Адэ цыфыр къызэхъэгъэ дунаим фэдэнба?» — зэриожыгъэ.

Къу-къу-къу, щы-къу-къу ма-къэхэу къэу-гъэхэмкI щэдже-гъуашхэр къызэрэсигъэгъэр къы-шагъ. Тутын стафэр ыгъэкI-

III

Хирургыр исымаджэ дэжь реанимацием зэкюм, мафэр ечэндым фигъэзэгъагъ.

Наркозын джыри къытуп-шыгъагъэп, ау чыылэ зэрэлэ-

Яшынныгъэхэм Адыгейим ащыхагъэхъуагъ

Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетымэ Ливан къэралыгъо университетымэ зэдашыгъэ зээгъыныгъэм диштэу жыоныгъуакъэм и 23-м къыштегъягъэу и 29-м нэс Ливан университетым къикыгъэ ныбжыкъэхэр Мыекъуапэ щылагъэх.

Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым иагарнэ факультеттээр лэкъыб къэралхэм къарыкыгъэ студентхэм урысыззэр зыщыззэрагъэшлэрэ факультеттимэ Ливанска къэралыгъо университетым иагарнэ факультет имагистрэхэм яофшэнкэ зишиугъэ къекощт практике афыззехащагъ.

Дунээ практикэ зыхыненуу къэлдэгъэхэр инженер-агроном сэнэхьат зээзгэгъотыре маистрэхэр арых. Нэхгыре 18 хүщтгэхэй, ахэм ахэтыг Ливанска къэралыгъо университетим иагарнэ факультет епхыгъэ кафедрэм ищащу, докторе Жорж Аун.

Практикэр тхамэфиттум къыкыцлэхэй куагъэ. Апэрэ тхамафэм Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым щылагъэх, лъэпкэ зэгурьыоны-

гъэхэмкэ Урысые университетуу Москва дэтэйн ятлонэрэ тхамафэр щагъекуагъ.

Агарнэ технологиехэмкэ факультетим идеанэ Шъхэпэц Аслын иоффшэгъухэр игуу сэхэу хъаклэхэм зэрифшэшүүшэу апэгъокыгъэх ыки ахэм программэ гъэшэгъон афыззехащагъ. Республиком иагропромышленнэ сектор епхыгъэ зеклохэр, мастер-классхэр, агрономиим фэгъэхыгъэх лекционхэр, лъэтэгэуцохэр афыззехащагъэх. Адыгейим ичыпэ дахэхэр арагъэлдэгъуагъэх.

Пшьэрилъеу илэмкэ гүнэнкэе гъэнэфагъэ зиэ обществэвэу «Радуга» зыфилоу Тульскэм дэтэйн апэрэ мафэм Ливан къикыгъэ студентхэр ашагъэх. Мы хызмэтшапэхэм хэтэрикхэр къизэрэшагъэхэр, фебаплэхэр зэрэггээпсы-

гъэхэр арагъэлдэгъуагъэх. Нэужым къэгъагъэхэм ыки субтропическэ культурэхэм апиль научнэ-ушэтэкло институтым икуутамэу поселкэу Цветочнэм дэтэйн ашагъэх. Шайцым икъэгъэхинкэ къэлгэхэр ашагъэхэм шэныгъакъэхэр зэрэггэхтэгъуагъэх.

Ятлонэрэ мафэм арохимическэ къулыкъум и Гупчэу «Адыгейск» зыцэм щылагъэх. А мэфэ дэдэм пшьэрилъеу илэмкэ гүнэнфагъэ зиэ обществэвэу «Белореченский пивоваренный завод» зыфиорэм иоффшэн зэрэзхишэр хъаклэхэм арагъэлдэгъуагъ.

Аш нэмийкэу Ливанска къэралыгъо университетым къикыгъэхэр мэкъумэх хызмэтимкэ Адыгэ шэныгъэхэм икъэхэм зээзгэгъынгэу задашыгъэм ильэс тэкигъ, гъогу къыхъэм къитеханхэм мэзицэ зыфагъэхзырыгъ.

Агроном сэнэхьат зээзгэгъотыщт ныбжыкъэхэм мыш фэдэ практикэхэр ыпекэх къазэрэшхялэхыщтыр къылуагъ.

фэм егъэджэнхэр афыззехащагъэх.

Пчыхъэрэ апшъэрэ еджаплэхм лэкъыб къэралыгъохэм къарыкыгъэхэм зыщыззэрэгъэшлэрэ факультетим истудентхэу Ливан къикыгъэхэр ягусхэу Адыгейим ичыпэ дахэхэр арагъэлдэгъуагъэх.

Хъаклэу къэлдэгъэхэм лъэшшу Адыгейир агу рихыгъ. Ежхэм яхэгъэгүү елтытыгъэмэ, республикэм мэд дахэхэр зэрилэхэр къыхагъэшыгъ.

Республикэм идэхагъэ уасэ фашыгъ, лъэпкэ шхынхэр ашлоншалхуу ашхыгъэх.

Лыкъо купым ищащу Жорж Аун къызэрэшагъэхэм, мыш фэдэ дунээ практикэхэр зэхэцэгъэнхэр лэшлэхэу щытэп. Апшъэрэ еджаплэхэм зээзгэгъынгэу задашыгъэм ильэс тэкигъ, гъогу къыхъэм къитеханхэм мэзицэ зыфагъэхзырыгъ.

Агроном сэнэхьат зээзгэгъотыщт ныбжыкъэхэм мыш фэдэ практикэхэр ыпекэх къазэрэшхялэхыщтыр къылуагъ.

ПЛАТЫКЬО Анет.

рээр мыгъуащэу, тыгурьыгщыгъ. Шкафым дээлтэхэшхо фабэхэм ашыщ къышти, фэсакъэу къиупкъээзэ тырихуаагъ.

Медсестра шъхьаау Хъымсад Москвнам къызельэгъум, къеччэлдагъ:

— Джамбулат Темирович, къэлдэгъэхэм, сэ сыхазырба сидигъуу, — elo.

— Хэта мыр, къылхэшшыхъагъа? — къеупчы.

— Сэ сисымадж, — ынуу къыччэлдагъыгъ.

Мы чэччим хиругрэу Мэзлэуукъом илтүгъуагъ, ар дэгьюу зэтэфэгъагъ. Сымаджэ пэпчы илэба адэ насып, Тхъэр къылхэупсэба. Ежыри ыгъэшэгъожь икъуу Джамбулат исымаджэ нахэрэ иоф илэжыгъэп, Тхъэм эльэуцтэгъгэ зэкэдэгъо хуунуу.

Гүлэрэм тэхъыкъирэр ымышлэу цыф щыла? Янэ сымаджэ хъыльэу, ежыр — Джамбулат ильэс 14 горэ нахь мыхуулгээ, унэм ильэтэймэ, къогуу зишишызэ, хъужьыненуу Тхъэм зэрэлтэуцтэгъэдэг джы къызинэсигъэми щыгъупшэрэл... «Сындуу непэрэ мафэр онтэгъуа, къыхаа шыгуу зэрилжэгъэ. Зэрэшыгъэхэй, зэрэзэхуукъэгъягъэр арыштын, чэччнижом джыри исымаджи, адрэ пстэуми алтыгъил, палатэм къэлжохы, йанэлүм дэжж ышхъээ зытырельхъэм хэччиягъ, къыззэлтэй, нэфылтыр къызэкичыщтыгъ.

«Цыф пэпчь илэ мэлэйчэхэм мэфакъэм инэфып щыщ бзый хэти ягъакъэу alo» —

ышхъээ къыридзагъ... Епложын имышыкълаагъ, исымаджэ дэжж ежьагъ. Пчъэр фэсакъэу зылихым, мэфакъэм инэбэзий псыгъ дэдэ ежь зыфэгумэхырэм илэхэдэй натээ зызэрэшишлэрэ гу льтагъ. Апэрэ исымаджэ, Мэзагъо, зэрэхуужыщтыр ышошь хъугъэ, ыпэктэ зэришэнгъэу, илтэгээ-лъэшыгъэх куачи, илэкт-амали нахь къытэгъотыжыгъэх.

Зышхъаащыхъэгъэ сымаджэр къежэштыгъэм фэдэу, нэжжохъю дэдэу, наплэр къыфыззетыхыпэу, ыпэр фэмыгъээлэхырэм илэхэдэй натээ зызэрэшишлэрэ гу ялгээ, ыпэктэ зэхэшхъаащыгъэх къытэгъотыжыгъэх.

Фэсакъыпэу ылупе бзыуциф щыхъэгъэх къабзэхэх фигъэшынагъ, «опсэу!» къырилоу ынэбэц къыгъэсиси, джыри ынаплэхэр зетырилжэгъэх.

Хиругрэй — Джамбулат джы нахь ыгу къихажыщтыгъ, зекэ фэлтэгъакъэу ежь къельтигъэхэр зэришлэхэй ицыхэх тэлтигъ. Ауми, шхъякуц ылгээ, узыгъор зэрэхынэлэх, аукъодьеу зэрэшмынтым, сымаджэм изытет сышхъаащтыр ышошь хъугъэ, ыпашхъээ ит хиругрэлэхшомын эншхьо-нэгъэхэм ыгъэшлэхырэу зарильгэхъигъ. Зыгорэ къыломэ шоингъуагъ, ау фэгъэхуугъэп, икъарыу мэхлэгъэ, зекэ шхъэр зэхэлхэхъэгъягъ; нэгүри, къэмышлэхъыненуу мо бзыльгъэх шоингъыф одыбзэр арьми, зэхэпчхъэхъэгъягъ. Врачыр йаби, Мэзагъо ылэхэм атэлэхагъ, цыкъу-цикълоу ынатэйнэгүүш нэсигъ — ыуплэгъуагъ. Мы сымаджэм щэлэгъэхшо зэрэхэлтигъ игуулэху (нэмийкыбэм зэряшнэ), щэли, ынкыл зэрэхемылтыр ыгъэшлэгъуагъ. «Зыфырикъуужын ельэкъимэ, узыми

Ильэс 28-у Джамбулат къыгъэшлэгъэм зээл, бэу десабэ ахихыгъ. Янэ гугуу фелын щылаагъэм, игъом игъор рашыллэгъагъэм, лынтфэ-гуузым къынэлпымыхыненуу щытагъя? Ильэс 52-рэ мыхуулгээ дунаим ехижыгъ. Исымаджэ тхапшанаынбжыр шуууа? Уччабэр ышхъээ щызэутэгъакъэ, джыри жыры хъазырыгъэми, нэмийкы сымаджэхэм ялпыненуу куагъэ. Тыгъосэрэ мэфэ зэхэшхъаащыгъэм непэрэ фэдэгъахэл: тыгъэпсэу, шъабэу, жыр къабзэу, зыгорэущтэу уигъэрэхьштэгъ.

Старшэ медсестрап гүлээз къыччэлдагъ, ыпекэх къикырэ Джамбулат къэлдэгъэдагъ: «Тыгъуасэ пшыгъэ бзыльгъыгъэр къэнхэгъагъ, къэлдэгъэ.

Хиругрэй ельэкъоныгъ, исымаджэ щыгъуагъ ыки фэгъумэхэм къэлдэгъэдагъ: «Тыгъуасэ пшыгъэ бзыльгъыгъэр къэнхэгъагъ, къэлдэгъэ.

Ильэс 28-у Джамбулат къыгъэшлэгъэм зээл, бэу десабэ ахихыгъ. Янэ гугуу фелын щылаагъэм, игъом игъор рашыллэгъагъэм, лынтфэ-гуузым къынэлпымыхыненуу щытагъя? Ильэс 52-рэ мыхуулгээ дунаим ехижыгъ. Исымаджэ тхапшанаынбжыр шуууа? Уччабэр ышхъээ щызэутэгъакъэ, джыри жыры хъазырыгъэми, нэмийкы сымаджэхэм ялпыненуу куагъэ. Тыгъосэрэ мэфэ зэхэшхъаащыгъэм непэрэ фэдэгъахэл: тыгъэпсэу, шъабэу, жыр къабзэу, зыгорэущтэу уигъэрэхьштэгъ.

Ильэс 28-у Джамбулат къыгъэшлэгъэм зээл, бэу десабэ ахихыгъ. Янэ гугуу фелын щылаагъэм, игъом игъор рашыллэгъагъэм, лынтфэ-гуузым къынэлпымыхыненуу щытагъя? Ильэс 52-рэ мыхуулгээ дунаим ехижыгъ. Исымаджэ тхапшанаынбжыр шуууа? Уччабэр ышхъээ щызэутэгъакъэ, джыри жыры хъазырыгъэми, нэмийкы сымаджэхэм ялпыненуу куагъэ. Тыгъосэрэ мэфэ зэхэшхъаащыгъэм непэрэ фэдэгъахэл: тыгъэпсэу, шъабэу, жыр къабзэу, зыгорэущтэу уигъэрэхьштэгъ.

Ильэс 28-у Джамбулат къыгъэшлэгъэм зээл, бэу десабэ ахихыгъ. Янэ гугуу фелын щылаагъэм, игъом игъор рашыллэгъагъэм, лынтфэ-гуузым къынэлпымыхыненуу щытагъя? Ильэс 52-рэ мыхуулгээ дунаим ехижыгъ. Исымаджэ тхапшанаынбжыр шуууа? Уччабэр ышхъээ щызэутэгъакъэ, джыри жыры хъазырыгъэми, нэмийкы сымаджэхэм ялпыненуу куагъэ. Тыгъосэрэ мэфэ зэхэшхъаащыгъэм непэрэ фэдэгъахэл: тыгъэпсэу, шъабэу, жыр къабзэу, зыгорэущтэу уигъэрэхьштэгъ.

Ильэс 28-у Джамбулат къыгъэшлэгъэм зээл, бэу десабэ ахихыгъ. Янэ гугуу фелын щылаагъэм, игъом игъор рашыллэгъагъэм, лынтфэ-гуузым къынэлпымыхыненуу щытагъя? Ильэс 52-рэ мыхуулгээ дунаим ехижыгъ. Исымаджэ тхапшанаынбжыр шуууа? Уччабэр ышхъээ щызэутэгъакъэ, джыри жыры хъазырыгъэми, нэмийкы сымаджэхэм ялпыненуу куагъэ. Тыгъосэрэ мэфэ зэхэшхъаащыгъэм непэрэ фэдэгъахэл: тыгъэпсэу, шъабэу, жыр къабзэу, зыгорэущтэу уигъэрэхьштэгъ.

Ильэс 28-у Джамбулат къыгъэшлэгъэм зээл, бэу десабэ ахихыгъ. Янэ гугуу фелын щылаагъэм, игъом игъор рашыллэгъагъэм, лынтфэ-гуузым къынэлпымыхыненуу щытагъя? Ильэс 52-рэ мыхуулгээ дунаим ехижыгъ. Исымаджэ тхапшанаынбжыр шуууа? Уччабэр ышхъээ щызэутэгъакъэ, джыри жыры хъазырыгъэми, нэмийкы сымаджэхэм ялпыненуу куагъэ. Тыгъосэрэ мэфэ зэхэшхъаащыгъэм непэрэ фэдэгъахэл: тыгъэпсэу, шъабэу, жыр къабзэу, зыгорэущтэу уигъэрэхьштэгъ.

Ильэс 28-у Джамбулат къыгъэшлэгъэм зээл, бэу десабэ ахихыгъ. Янэ гугуу фелын щылаагъэм, игъом игъор рашыллэгъагъэм, лынтфэ-гуузым къынэлпымыхыненуу щытагъя? Ильэс 52-рэ мыхуулгээ дунаим ехижыгъ. Исымаджэ тхапшанаынбжыр шуууа? Уччабэр ышхъээ щызэутэгъакъэ, джыри жыры хъазырыгъэми, нэмийкы сымаджэхэм ялпыненуу куагъэ. Тыгъосэрэ мэфэ зэхэшхъаащыгъэм непэрэ фэдэгъахэл: тыгъэпсэу, шъабэу, жыр къабзэу, зыгорэущтэу уигъэрэхьштэгъ.

Ильэс 28-у Джамбулат къыгъэшлэгъэм зээл, бэу десабэ ахихыгъ. Янэ гугуу фелын щылаагъэм, игъом игъор рашыллэгъагъэм, лынтфэ-гуузым къынэлпымыхыненуу щытагъя? Ильэс 52-рэ мыхуулгээ дунаим ехижыгъ. Исымаджэ тхапшанаынбжыр шуууа? Уччабэр ышхъээ щызэутэгъакъэ, джыри жыры хъазырыгъэми, нэмийкы сымаджэхэм

 НЕУШ УРЫСЫЕМ и МАФ

Иорэд дунаим щызэхахы

Урысыем инароднэ артисттэу Тутэ Заур Къэбэртэе-Бэлькъарым щапыгъ, тиреспублике иныбджэгъушу. Медалэу «Адыгейм и Щытхъузехъэр» джырэблагъэ зэрэфагъашшошагъэм фэшл гъэзетымки тыфэгүшо тшлонгъу.

Адыгэ фольклорым, эстрадэм, дунэе классикэм зафэбъазээмэ, Тутэ Заур иофшагъэ къаҳэшы. Оредэу къылорэм «псэ къылгъакъ», тамэу ритырэм ошьогум зыфещэн. Нарт пышнанлэхэм къащыублагъэу артистым къытлыгъээсигъэхэм зыорэд къаҳэтэгъэшы.

— Мэшбэшлэ Исхъакъ сзыылкъем, итхыльхэм ашыц къысфытхи къыситыгъагъ, — къытиуагъ Тутэ Заур. — Усэхэр сыгу риыхыгъэх, адигэхэм афэгъэхыгъэм седжээ, мэкъамэхэр шхъэм къихъагъэх, оред дэгъу гущыэхэм ахэп-

шыкын зэрэпльэкъыщтым сигэгушхуагъ.

Адыгабээкли, урысыбээкли оредыр къалоу джы зэхэтэхы. «Адыгэхэр сичыгу щепсэх» цэу фасусыгъагъэми, «Адыгэхэр» алоэ оредым еджэх. Аш нэмийк Тутэ Заур ымыусыгъэми е къымыуагъэми, лъэпкъ искуствэр лъагэу ылэтигъэу тэлтэйтэ. Адыгэхэр дунаим щашэнхэмкэ оредым лъэпсэшу ышыгъ.

Опсэу, Заур! Урысыем и Мадеэ зэкъош республикэхэм ашагъэмэфэкы зыхыкъэ, Мэшбэшлэ Исхъакъэр орыре зэдешуусыгъэ оредэу адигэхэм афэгъэхыгъэр шольтырхэм ашыгъушт. Лъэпкъхэр зэфэзыщхэрэ оредхэр та-пеки птхынхэу пфэтэло.

Сурэтим итыр: Тутэ Заур.

 ЗИГЬО ЗЭДЭГУШИҮЭГЬУ

«Къыблэм» зиушъомбъущт

Урысыем футболымкэ и профессиональнэ куп (ПФЛ) и Совет изичээзу зэлукъегъу Москва щыкъуагъ. Мыекъопэ «Зэкъошныгъэм» идириектор шхъалэу Натхъо Адамэ зэхэсигъохэм ахэлэжъагъ. Аш тиупчэхэм джэуап къаритыжынэу зыудгъэклагъ.

— Иофыгъо шъузытегущыягъэхэр къытфэлэйтэхэба.

— Хэзэгум футболымкэ изэнэхокъу 2015 — 2016-рэ ильэхэм ятлонэрэ купым зэрэштыгъэхэр зэфэтхысигъыгъ, къеклошт ильэс ешлэгъум тызэрэфхэзьырим, спортым ипчуныгъэ мэхъанэ изыкъеэгъэтийн, нэмыкхэм татгушыгъагъ.

— Купхэм ахэт командэхэм япчъагъэ хагъэхъошт?

— Аш къыкъеупчээрэ макэл. Теклонгъээр купхэм къащыдэзыхыгъэхэр Лъэпкъ лигэм (ФНЛ) хэхъаштых, ауж къинэгъэ командэхэр ятлонэрэ купым хагъэхъинхэ фаеу шапхъэхэм къыдальти.

— Мыекъопэ «Зэкъошныгъэм» сыда къырыкъоштыр?

— Купэу «Къыблэм» командэ 14 хэт. «Зэкъошныгъэр» я 14-рэ чыпчээм щылэу зэнэхокъур туухыгъэ. Тикомандэ итарихь зыфэбъазээм, зэкэми ауж къынагъэу нахынэхээ зыкъи къыхэгъэгъэ. Ару щитми, ПФЛ-м ипашэу Андрей Соколовым, Советым хэтхэм тяльэу, «Зэкъошныгъэр» «Къыблэм» къыхагъэнэгъыгъ.

— Уялъэумэ аш фэдэ

Иофыгъохэр
къыпфагъэцэкъинхэу
мэхъуа?

— Нурабий, ар упчэ гъэшэ-гъон. Адыгэ Республике и

Лышшхъэу Тхъакъушинэ Асплан, Премьер-министрэу Къумпъил Муратэ, Парламентын икъулкъушлэхэр спорт псэуальхэр нахыбэу республикэм щыгъэпсыгъэнхэм зэрэпильхэр ПФЛ-м и Совет хэтхэм ашлэ, тиофыгъохэр къафэтилгъэх. Стадион дахэ тиэ зэрэхъугъэр, клубын ифинаансовэ Иофыгъохэр, анахъэу чыфэ зэрэтемылтыр къыдалытэхи, «Къыблэм» къыхагъэнэгъыгъ.

— Упчээр лъязгъэкъуатэ сшойгъу. «Зэкъошныгъэм» спорт псэуальхэр илэхэр зэтгээлэхъягъэх, нэмийк командэхэр къехъуапсэх, ау иешлакъ къызэрэйхыгъэм Москва къыкъеупчэ-гъэхэба?

— Къыкъеупчэхъэх, «Зэкъошныгъэм» шэн-хабзэу илэхэр чи-мынэхэ ашоигоу упчэхэр къа-лэтигъэх. Гущылээм пае, нахын-пэкэе тикомандэ Мыекъуалэ ешлэгъур щылопхыныр къин дээдэу щытгъэ. Гүгъэм къуачлэгъэгъэлэшэ, «Зэкъошныгъэм» иешлакъ хигъэхъон ёлтэгъышт.

— Ятлонэрэ купым хэт командэм итренер шхъалэ непэ зыфэдн фаеу шъутегущыгъагъа?

— Тренировкэхэр, егъэджэн зэхъэхэр дэгъоу зэхишэнхэм, футболистхэм зэгурьоныгъэ къадигъотынм ямэхъанэ тренерыр

натхъо Адам.

зэрэпильын фаеу бэрэ тутегущылэ, ау хэкъыпэхэр зэкэми къагъотырэп.

— Адам, опыт ин уил, фут-болымкэ зэнэхокъухэу ал-шээрэ, алэрэ, ятлонэрэ купхэм ашыкъохэрэм фут болист-тэу ухэлэжъагъ.

Уишэнэгъэ...

— Къапло пшойгъо къызгур-риуагъ. Сэ клубын идириектор шхъалэю Иоф шойгъо. Фэло-фа-шэхэм, зэхэшэн Иофыгъохэм са-фэгъэзагъ. Автобус къэу мыгъэ клубын къыфащэфыр. Командэм иешлакъ къыгъэлэгъоштым, фут болистхэм якъыхъын тренер шхъалээр арь афэгъэзагъэр.

— Аужырэ ильэсхэм тренер шхъалэхэр башэрэ зэблаху-гъэхэу спортым пыщагъэхэм альтийт.

— Ар Иофыгъо къызэ-рикъол. Стадионым игээ-псын заухыкъэ, «Зэкъошныгъэм» Иофыгъохэр нахыншу хъущтхэу сэгүгъэ. Тренерхэм ягъэдэн, фэшхъафхэм ямэхъанэ цыкъол.

— 2016 — 2017-рэ ильэс ешлэгъур «Къыблэм» зэрэш-коштыр къэплиа-гъэгол.

— Командэ 14-р къы-хэнэжъытэу къауагъ. Клэу къыхэхъаштых Махачкала, Ростов хэкүм, Шъячэ, Волгоград яко-мандэхэр. «Торпедо» Ер-мэлхъабл алэрэ купым къыхагъэкъыгъ, «Къыблэм» къыхэхъажащт.

— Ильэс ешлэгъур сы-дигъуа заублэштыр?

— Бэдзэогъум и 14 — 15-м рагэжъэшт, Кубокым икъыдэхын фэгъэхыгъэ алэрэ зэлукъе-гъуэр бэдзэогъум и 10-м ялэштых.

— «Зэкъошныгъэр» ауж къинэрэмэ къахэкъынэу, спортым пыщагъэхэу къыфэгумэхъэрэхэр нахын-бэрэ ыгъэгүшонхэу тыштууфэлъао.

— Тхъауэгъэпсэу. Зы къэбар къыхэзгъэхъожы кшойгъу. ПФЛ-м ипашэу Андрей Соколовыр мэкү-огуу маазэ иауэгъирэ мафэхэм Мыекъуалэ къакло зэрэшшоигъор къытиуагъ. Журналистхэри ашлакъинхэу сэгүгъэ.

— Ари къэбарышу.

АНГЛИЕР — УЭЛЬС

22:06. 22:00

Финалым и 1/8-м хэхъагъэхэр мэкьюогъум и 25 — 27-м зэдешэштых. Финалым и 1/4-м нэсигъэхэр мэкьюогъум и 30-м, бэдзэогъум и 3-м зэлукъе-гъуэр. Финалым и 1/2-м хэфагъэхэр бэдзэогъум и 6 — 7-м ешлэштых. Дышье медальхэм якъыдэхын фэгъэхыгъэ къэхъе ешлэгъур стадионэу «Стад де Франсым» бэдзэогъум и 10-м щыкъошт, пчыхъэм сыхъатыр 10-м аублэшт.

Урысыем ихэшыпкыгъэ командэ итренер шхъалээр Леонид Слуцкэр арь. Аш зэрилтээрэхэмкэ, пэшорыгъэшь ешлэгъухэр тифутболистхэм къинэ къащыхъушты, финалым и 1/8-м тикомандэ хэфэнэм фэбэнэшт.

Спортым пыщагъэхэр тифутболистхэм агъэгүшонхэу афэтэло. Урысыем и Мафэ ехуулэу алэрэ шуухафтыныр къытфашынэу тащэгүгъы.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛН Нурбай.

Зэхэзыщагъэр
ыкъи къыдэзы-
гъэкъырэр:

Адыгэ Республи-
кам лъэпкъ
Иофхэмкэ, Іэкъыб
къэралхэм ашы-
псэурэ тильэп-
къэгъухэм адырьи
зэпхынгъэхэмкэ
ыкъи къэбар
жъугъэм иамал-
хэмкэ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскэр, 236

Редакциер
зыдэшыэр:

385000,
къ. Мыекъуалэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхъа-
лаэм иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэхъыж
хъырэ секретарыр:
52-16-77.
E-mail:
adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын Иофхэмкэ, телерадиокъетын-
хэмкэ ыкъи зэлъы-
Іэсикъи амалхэмкэ и Министерствэ
и Темир-Кавказ
Чыпэ гъэлоры-
шапл, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушыхъатырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуалэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкъэмкэ
пчъагъэр

5063
Индексхэр
52161
52162

Зак. 325

Хэутыным
узыкъиэтхэнэу щыт
уахътэр

Сыхъатыр 18.00
Зыкъиэтхэгъэхъ
уахътэр

Сыхъатыр 18.00

Редактор
шхъа-эр
Дэрбэ Т. И.

Редактор
шхъа-эр иапэрэ
гуадзэр

Мэцлэкъо С. А.

Редактор шхъа-эр
игуадзэр —
пшъэдэхъыж
зыхъырэ
секретарыр
Хъурмэ Х. Х.

 ФУТБОЛ. ЕВРОПÉМ ИЗÉНÉКÖКÜ

Францием щэкъо

Европэм футболымкэ изэнэхокъу мэкьюогъум и 10-м къы-
щуублагъэу бэдзэогъум и 10-м нэс Францием щыкъошт. Хэгъэгъ
24-рэ къэхъе зэлукъе-гъуэр хэхъэхэр зэхэшэнхэм, пэшорыгъэшь ешлэгъухэр
купи 6-м ашызэхашшэхтых.

Урысыем ихэшыпкыгъэ командэ ятлонэрэ купым хэт.

Зэлукъе-гъуэр, мафэр, уахътэр

АНГЛИЕР — УРЫСЫЕР

15.06. 16:00

УРЫСЫЕР — СЛОВАКИЕР

16.06. 16:00

